COEDWIGOEDD GLAW CELTAIDD CYMRU
CELTIC RAINFORESTS WALES

Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE – LIFE17 NAT/UK/000020

Astudiath achos: Cipio Calon y Gymuned - Ysbrydoli Newid

Crynodeb

- Mae Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE yn rhaglen €9.6m sy'n gwarchod coedwigoedd glaw tymherus ar draws pedair Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) yng Nghymru trwy adfer cynefinoedd a rheoli rhywogaethau ymledol.
- Mae'r coetiroedd hyn sy'n bwysig fyd-eang, yn cynnal ystod amrywiol o fioamrywiaeth ac maent yn arbennig o bwysig ar gyfer casgliadau cefnforol o rywogaethau is-blanhigion.
- Maent wedi'u plethu'n ddyrys i ddiwylliant, iaith a hunaniaeth Cymru.
- Hyd yn hyn (Mawrth 2026), cynhaliwyd dros 200 o ddigwyddiadau cymunedol, ymweliadau maes ysgolion, hyfforddiant a sesiynau arddangos, ochr yn ochr â chynhyrchu adnoddau ymarferol gyda'r nod o godi ymwybyddiaeth o'r cynefin.
- Dangosodd y prosiect fod cyfathrebu clir, partneriaethau cryf a gweithredu sy'n cael ei yrru gan y gymuned yn hanfodol ar gyfer llwyddiant cadwraethol.

Coedwigoedd Glaw Celtaidd

Mae Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE yn bartneriaeth gwerth €9.6m sy'n gweithio ledled Cymru i adfer a gwarchod yr hyn sy'n weddill o goedwigoedd glaw tymherus y genedl. Ymunodd cyrff llywodraethol, Sefydliadau Anllywodraethol (SALI) a chymunedau lleol at ei gilydd ar draws pedair Ardal Cadwraeth Arbennig yng Nghymru (ACA) i fynd i'r afael â Rhywogaethau Estron Goresgynnol (RhEG) a gwella cyflwr coetiroedd. Nod y prosiect yw sicrhau'r cynefinoedd prin hyn ar gyfer y dyfodol wrth gefnogi rheoli tir cynaliadwy ar draws y dirwedd ehangach.

Mae coedwigoedd glaw tymherus yn brin yn fyd-eang, ac maent yn goroesi heddiw yn y DU fel coetiroedd hynafol, darniog ar hyd arfordir y gorllewin[i]. Mae eu hinsawdd mwyn, gwlyb yn cynnal amrywiaeth o rywogaethau is-blanhigion - mwsoglau, llysiau'r afu, bryoffytau a chen a dim ond mewn llond llaw o leoedd ledled y byd y canfyddir rhain[ii]. Mae'r haen ddaearol gyfoethog hon yn cynnal gwe gymhleth o infertebratau (anifeiliaid di-asgwrn cefn), sydd yn eu tro yn cynnal adar, mamaliaid a bywyd gwyllt arall. Mae rhywogaethau fel Bele'r coed *Martes martes* yn byw yma[iii]. Mae'r Gwybedog frith *Ficedula hypoleuca* a Thelor y coed *Phylloscopus sibilatrix*, i'w dau yn mudo o Affrica yn gynnar yn y gwanwyn[iv],yn dibynnu ar y cynefinoedd hyn i atgenhedlu.

Pam maen nhw'n bwysig?

Mae'r coetiroedd hyn wedi llunio hunaniaeth Cymru ers canrifoedd, a adlewyrchir mewn enwau lleoedd sydd â gwreiddiau mewn coed brodorol fel derw, bedw a chelyn[v]. Maent yn amlwg iawn o fewn straeon Cymru. Mae'r Mabinogi yn lleoli digwyddiadau allweddol yn y coedwigoedd hyn, gan gynnwys chwedl Pryderi yng Nghoed Felenrhyd a Llennyrch[vi]. Mae cysylltiadau diwylliannol yn parhau trwy'r Derwyddon, y gorchmynnwyd gan y Rhufeiniaid yn 60 OC i'w llwyni derw cysegredig ar Ynys Môn gael eu dinistrio[vii]; sy'n tystio i'r cysylltiadau dwfn oedd gan y tirweddau hyn yng nghymdeithas gynnar Cymru. Felly, mae'r coetiroedd hyn yn henebion byw i hanes a hunaniaeth y bobl.

Yn ecolegol, mae coedwigoedd glaw tymherus heddiw yn ddarnau o'r goedwig wyllt ôl-rewlifol a oedd unwaith yn gorchuddio tua 75% o Ynysoedd Prydain[viii]. Mae canrifoedd o newid defnydd tir amaethyddiaeth, diwydiant a rheolaeth amhriodol - wedi'u lleihau i weddillion gwasgaredig[ix]. Mae amddiffyn a gwella'r hyn sy'n weddill, a gwella cysylltedd rhwng darnau sydd wedi goroesi yn allweddol.

Nodau ac Amcanion y Prosiect

Nod Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE oedd adeiladu cysylltiadau hiroediog rhwng cymunedau lleol a choedwigoedd glaw tymherus Cymru. Ochr yn ochr ag adfer cynefinoedd ymarferol, canolbwyntiodd y prosiect ar ysbrydoli pobl i gymryd rhan a bod yn falch o'r coetiroedd unigryw hyn. Ei nodau oedd:

- Codi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd ecolegol a diwylliannol coedwigoedd glaw tymherus ymhlith trigolion, tirfeddianwyr, ffermwyr ac ysgolion.
- Annog cyfranogiad gweithredol mewn adfer, rheoli rhywogaethau estron goresgynnol a gofal hirdymor y coetiroedd.
- Creu deunyddiau dysgu, digwyddiadau a hyfforddiant hygyrch i gyfarparu pobl leol â'r wybodaeth a'r hyder i weithredu fel ceidwaid y dyfodol.
- Adeiladu cyfathrebu a phartneriaethau cryf, dwyffordd sy'n troi ymwybyddiaeth yn gweithredu ystyrion a chynaliadwy.

Mae ymgysylltu yn troi gwybodaeth yn gweithredu. Pan gânt eu cynnwys, eu gwrando ar a'u hysbysu'n dda, mae pobl yn fwy tebygol o rannu syniadau a chefnogi newid[x]. Mae'r buddsoddiad hwn yn annog unigolion a chymunedau i aros yn ymrwymedig dros y tymor hir.

E1 Codi ymwybyddiaeth y cyhoedd o, ac annog **ymgysylltiad** gweithredol â, Coedwigoedd Glaw Celtaidd

E2 Cynhyrchu a lledaenu **pecyn cymorth** sy'n dangos y dull 3 cham o reoli *Rhododendron ponticum*

E3 Cynhyrchu **astudiaethau achos** a chynnal diwrnodau arddangos

E4 Rhwydweithio â phrosiectau LIFE a/neu brosiectau nad ydynt yn rhan o LIFE sy'n gweithio ar gynefinoedd H91A0 a H9180 ac adfer coetiroedd

C3 Sefydlu mecanweithiau ar gyfer **rheoli Rhywogaethau Estron Goresgynnol hirdymor**

Blwch 1: Camau Ymgysylltu'r Prosiect

E1 - **Ymgysylltu**

Mwy na ~~140~~ o ddigwyddiadau ar draws 13 o fannau poblogaidd a nodwyd ymlaen llaw ger yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig targed, gan gyrraedd aelodau'r gymuned, tirfeddianwyr, ffermwyr, ysgolion cynradd a grwpiau lleol. Roedd y gweithgareddau'n cynnwys sgyrsiau, teithiau cerdded tywys, gweithdai a hyfforddiant maes ymarferol, gan helpu pobl i ddeall y coedwigoedd glaw ar eu stepen drws a sut y gallant gefnogi eu hadferiad. Ehangodd taflenni, fideos, paneli dehongli a gwefan y prosiect y gynulleidfa ymhellach, gan ddod ag ymwelwyr, llunwyr polisi a'r cyhoedd ehangach i mewn. Cyflwynodd sesiynau ysgol i ddisgyblion CA2 ar bwysigrwydd y cynefinoedd hyn ac anogasant y genhedlaeth nesaf i ymfalchïo yn eu tirweddau lleol a chwarae rhan wrth reoli Rhywogaethau Estron Goresgynnol mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig a'r ardaloedd cyfagos.

E2 - **Pecyn Cymorth**

Gan adeiladu ar fwy na thri degawd o brofiad gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, datblygodd y prosiect broses ddifa dros dri chyfnod, a phum mlynedd a oedd yn sail i Becyn Cymorth *Rhododendron ponticum*. Mae'r canllaw ymarferol hwn yn cynnig cyngor clir a hygyrch i dirfeddianwyr, ffermwyr a staff cadwraeth ar sut i gynllunio a chynnal gwaith rheoli effeithiol, ac mae wedi'i fabwysiadu gan Lywodraethau Cymru fel eu canllaw mynd-i-law ar gyfer rheoli Rp yn eu cynllun amaeth-amgylcheddol newydd, y Cynllun Ffermio Cynaliadwy.

E3 - **Astudiaethau achos a diwrnodau arddangos**

Dangosodd cyfres o astudiaethau achos ysgrifenedig a rhai a ffilmiwyd ar Adfer Planhigfeydd ar Safleoedd Coetiroedd Hynafol (PaSCH), pori cadwraethol a rheoli RhEY. Rhoddodd diwrnodau arddangos ar safleoedd prosiect gyfle i dirfeddianwyr, ymarferwyr ac aelodau'r gymuned weld technegau ar waith a dysgu sut i'w cymhwyso wrth amddiffyn nodweddion sensitif safleoedd.

E4 - **Rhwydweithio**

Cysylltodd y prosiect â mentrau coetiroedd ac RhEY ledled y DU ac Ewrop, gan rannu gwersi, cyfnewid arbenigedd a hyrwyddo arfer da. Cryfhaodd y cysylltiadau hyn bartneriaethau, ehangu cyrhaeddiad y prosiect a helpu i sicrhau bod gwybodaeth a phrofiad yn cael eu rhannu ymhlith eraill sy'n ceisio delio â materion tebyg mewn mannau eraill.

C3 - **Rheoli RhEY hirdymor**

Cafwyd cefnogaeth arbenigol i ddatblygu modiwl hyfforddi dwyieithog ar-lein ac integreiddio'r defnydd o'r ap Mapiwr INNS. Yn 2026, bydd dros 100 o bobl o gymunedau lleol, sefydliadau partner a grwpiau rhanddeiliaid yn cymryd rhan mewn sesiynau hyfforddi ymarferol. Dylai hyn greu rhwydwaith gwirfoddolwyr hyfforddedig a fydd yn gallu helpu i gadw'r ACA a pharthau byffer, yn rhydd o *Rododendron ponticum* drwy annog y rhai sy'n byw o fewn, neu'n agos at, yr ACA targed i roi gwybod am weld *Rhododendron* fel y gellir eu trin yn unol â hynny fel rhan o gynllun AfterLIFE.

Llwyddiannau'r Prosiect (hyd mis Mawrth 2026)

Digwyddiadau	Digwyddiadau a Gynhaliwyd	Nifer y Pobl yr Ymgysylltwyd â Hwy
Sioeau	19	3113
Addysg	81	1804
Diwrnodau Arddangos	31	610
Diwrnodau Gwaith Gwirfoddolwyr	26	321
Sesiynau Llesiant	10	171
Sesiynau Galw Heibio Cymunedol	10	141
Ymgysylltu Cyffredinol	57	1508
Cyfanswm	**234**	**7,688**

Deunyddiau Dehnongli	Nifer
Taflenni Prosiect	2
Pecyn Cymorth Rp	1
Llawlyfr Pori	1
Astudiaethau Achos	12
Posterau a Chardiau Post	8
Taflen Lliwio	2
Llyfryn Cerdded	2
Paneli Dehongli	8
Gollwng Taflenni (600)	1

Presnoldeb Ar lein	Digwyddiadau a Gynhaliwyd	Nifer y Pobl yr Ymgysylltwyd â Hwy
Taro/trawiadau ar y Wefan	Cymraeg / Saesneg	119,072
Fideo Prosiect	2	8835
Cyfryngau Cymdeithasol	5 Cyfrif	4,559
Gweminarau Ar-lein	22	965
Cyfanswm		**133,431**

14 Newyddlen	Nifer y Pobl yr Ymgysylltwyd â Hwy
Nifer y Derbynwyr	6,178
Dosbarthiadau Llwyddiannus	5,945
Agoriadau Unigryw	3,069
Cyfanswm Agoriadau	6,676

Astudiaeth Achos: Addysg

Ym mis Mehefin 2023, penododd Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE Antur Natur i gyflawni rhan fawr o waith addysg ac ymgysylltu'r prosiect trwy broses dendro trwy Sell2Wales. Drwy ddod â darparwr lleol arbenigol i mewn, llwyddodd y prosiect i ehangu ei gyrhaeddiad a chyflwyno rhaglen o ansawdd uchel a aeth ymhell y tu hwnt i'r targedau gwreiddiol mewnol.

Nododd y tendr gyflwyno 60 sesiwn ysgol ar draws 13 cymuned allweddol, gan gyrraedd o leiaf 800 o ddisgyblion Cyfnod Allweddol 2 (CA2) mewn lleoliadau dwyieithog, ynghyd â hyffordd iant i athrawon ac addysgwyr. Rhagorodd Antur Natur ar y disgwyliadau hyn. Aeth eu sesiynau â disgyblion allan o'r ystafell ddosbarth ac i safleoedd coedwigoedd glaw tymherus cyfagos, gan roi cyfle iddynt archwilio ecoleg eu coetiroedd lleol yn uniongyrchol a deall beth sy'n gwneud y cynefinoedd hyn mor brin. Roedd pob ymweliad yn cysylltu'n uniongyrchol â chwricwlwm CA2, gan helpu athrawon i ymgorffori tirweddau lleol yn eu dull addysgu.

Ochr yn ochr â'r sesiynau disgyblion, cynhaliodd Antur Natur bum gweithdy "hyfforddi'r hyfforddwr". Rhoddodd y sesiynau hyn yr hyder, y wybodaeth a'r offer i athrawon, staff cymorth, a darparwyr addysg awyr agored eraill i ddod â'u dosbarthiadau allan i'r awyr agored, gan helpu ysgolion i barhau â'r gwaith hwn yn annibynnol.

Hyd yn hyn (Mawrth 2026), cymerodd 1,563 o blant a phobl ifanc ran mewn sesiynau addysg a ddarparwyd drwy Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE, gyda chefnogaeth 195 o athrawon, cynorthwywyr addysgu a gweithwyr proffesiynol addysg. Nid yn unig y cyflawnwyd uchelgais y prosiect i godi ymwybyddiaeth ymhlith y genhedlaeth nesaf, ond fe'i rhagorwyd. Mae'r canlyniad hwn yn dangos sut y gall weithio gyda darparwr lleol medrus gryfhau'r ddarpariaeth, ehangu cyrhaeddiad a goresgyn cyfyngiadau capasiti mewnol, gan sicrhau bod addysg yn parhau i fod yn rhan ganolog o etifeddiaeth y prosiect.

Dywedodd Anita Daimond, o Antur Natur "Rhoddodd y sesiynau hyn gyfle i ddysgwyr ddatblygu eu sgiliau wrth ddysgu am y coetir a phrofi'r canlyniadau lles sy'n gysylltiedig â bod yn egnïol yn yr awyr agored. Wrth i bob cenhedlaeth dyfu i fyny mewn llai a llai o amgylcheddau bioamrywiol, mae hyn yn dod yn arferol iddynt. Felly mae'n bwysig bod y genhedlaeth nesaf yn cael y profiadau trochi hyn mewn cynefinoedd o werth cadwraeth uchel arbennig fel y gallant ddysgu gwerthfawrogi amrywiaeth natur yn wirioneddol."

Sesiwn addysgol awyr agored

Elephant Hawk Moth

Bioblitz Cofnod

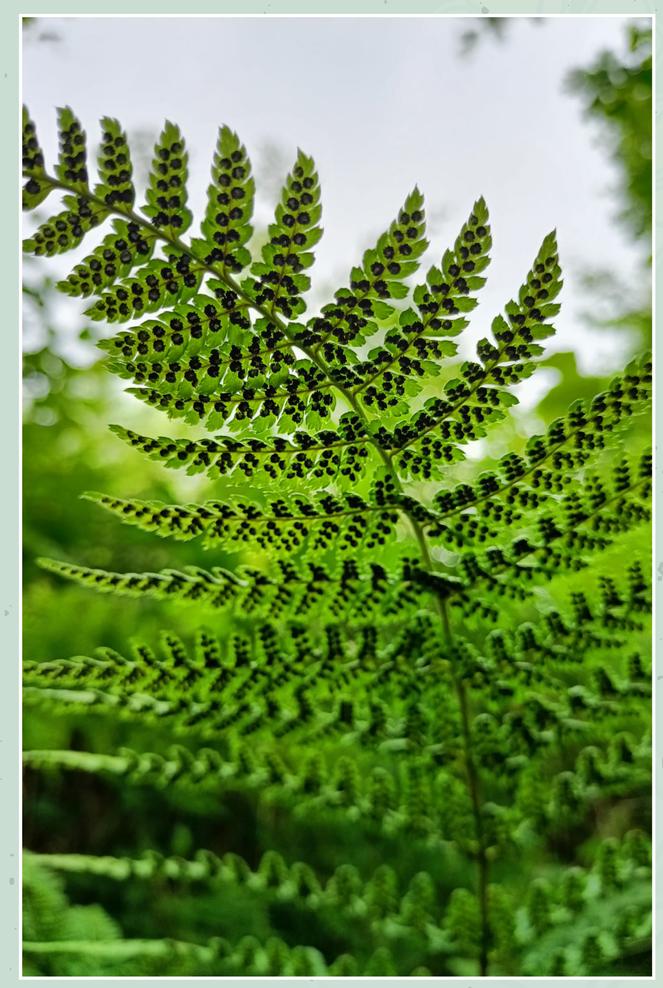

Sori ar rhedynen

Heriau

Ar y dechrau, roedd y diddordeb yn isel. Dim ond llond llaw o ymwelwyr fynychodd rai o'r digwyddiadau galw heibio cyntaf oherwydd bod y prosiect yn dal yn newydd ac nid oedd pobl yn gwybod beth oedd yn ei olygu eto. Daeth yn amlwg yn gyflym bod angen addasu'r amseroedd, y lleoliadau a'r ymwybyddiaeth leol, ac nad oedd y prosiect ynddo'i hun yn ddigon o atyniad i ddenu pobl i'r digwyddiadau galw heibio cychwynnol.

Roedd capasiti staff yn broblem arall. Dechreuodd y prosiect gyda Swyddog Ymgysylltu rhan-amser yn unig, ac roedd newidiadau staffio yn Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn golygu bod y tîm yn brin o'r cychwyn cyntaf. Gyda rhaglen brysur i'w chyflawni, cafodd rhannau allweddol o'r gwaith - gan gynnwys y rhaglen addysg (E1) a hyfforddiant gwirfoddolwyr (C3), eu hallanoli trwy becynnau gwaith wedi'u teilwra.

Ychwanegodd pandemig Covid 19 aflonyddwch pellach yn union wrth i'r momentwm gynyddu. Daeth digwyddiadau wyneb yn wyneb i ben dros nos ym mis Mawrth 2020, gan achosi aflonyddwch sylweddol am gyfnod o 18 mis, a bu'n rhaid i'r tîm ailfeddwl sut i gadw mewn cysylltiad. Enghraifft o sut y gwnaed hyn oedd trwy weithio mewn partneriaeth â COFNOD, y ganolfan gofnodion bioamrywiaeth leol, trwy drefnu gweithdai a sesiynau ar-lein a oedd yn rhedeg drwy gydol 2020. Helpodd hyn i gadw pobl yn rhan er gwaethaf yr amgylchiadau.

Roedd yna adegau hefyd lle'r oedd angen trin cyfathrebu'n ofalus. Gall symleiddio syniadau ecolegol ar gyfer cynulleidfaoedd ehangach deimlo fel gor-symleiddio weithiau, tra bod glynu'n rhy agos at iaith dechnegol yn peryglu colli pobl yn gyfan gwbl. Hyd yn oed gydag enw'r prosiect, "Coedwigoedd Glaw Celtaidd," sbardunodd ddadl mewn rhai cylchoedd gwyddonol. Roedd llywio hyn yn golygu canolbwyntio ar y nod: helpu pobl i ddeall a gwerthfawrogi'r coetiroedd prin hyn.

Pam Fod Iaith a Marchnata'n Bwysig

Porth i'r "Coedwigoedd Glaw Celtaidd"

Mae'r geiriau a ddefnyddiwn mewn cadwraeth yn llunio sut mae pobl yn deall unrhyw brosiect penodol, yn siapio sut maen nhw'n teimlo amdano ac yn dylanwadu ar os ydynt yn dewis cymryd rhan. Mae cynnwys a chyfathrebu clir yn gynnar yn arwain at benderfyniadau gwell a chefnogaeth gryfach[xi].

Mae terminoleg gymleth a dwys yn gwneud gwybodaeth yn anoddach i'w phrosesu, ac i lawer o bobl gall deimlo'n eithrio neu'n llethol[xii]. Pan fydd hynny'n digwydd, mae ymgysylltiad yn gostwng. Mae pobl yn datgysylltu, yn teimlo nad yw'r neges ar eu cyfer nhw, neu'n colli hyder yn eu gallu i gyfrannu.

Mae iaith berthnasol, trosiadau ac adrodd straeon yn helpu pobl i ddeall syniadau cymhleth[xiii]. Mae'r dulliau hyn yn gwneud pynciau gwyddonol yn fwy ystyrlon ac yn haws gweithredu arnynt. Maent yn helpu i bontio'r bwlch rhwng gwybodaeth arbennigol a phrofiad bob dydd, sy'n hanfodol wrth weithio gyda chymunedau sy'n byw ac yn gweithio yn y tirweddau hyn.

Nid dim ond cyffyrddiad lliwgar yw iaith emosiynol. Mae'n offeryn ymarferol sy'n helpu i ddod â phobl i mewn yn hytrach na eu gwthio i ffwrdd[xv]. Mae dewis iaith sydd yn teimlo'n gyfarwydd yn sicrhau bod y wyddoniaeth yn glanio'n glir, yn meithrin hyder ac yn cryfhau'r cymhelliant a rennir[xiv] sydd ei angen ar gyfer gofal hirdymor y coetiroedd prin hyn.

Gwersi

Cynigiodd Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE gyfoeth o fewnwelediad i sut mae ymgysylltu'n cefnogi cadwraeth lwyddiannus. Roedd sawl thema glir i'w gael ar draws y prosiect.

Mae adnoddau digonol yn bwysig

Mae ymgysylltu dwyieithog da yn cymryd amser, pobl a chyllid. Roedd yn amlwg y byddai mwy o gapasiti wedi caniatáu i'r tîm gyrraedd mwy o gymunedau, cynnal sesiynau ysgol ychwanegol a chryfhau gwaith stiwardiaeth hirdymor.

Cymunedau fel partneriaid

Dangosodd y prosiect fod cadwraeth yn gweithio orau pan gaiff cymunedau eu trin fel partneriaid yn hytrach na chynulleidfaoedd[xv]. Boed mewn ardaloedd dwys eu poblogaeth neu dirweddau mwy anghysbell, roedd cyfranogiad lleol yn hanfodol. Helpodd y dull hwn i sicrhau bod y gwaith yn parhau y tu hwnt i'r prosiect ei hun.

Iaith a gwyddoniaeth hygyrch

Drwy egluro cysyniadau ecolegol mewn ffyrdd a oedd yn teimlo'n hygyrch ac yn berthnasol, anogodd y prosiect bobl i weld y coedwigoedd glaw fel rhan o'u treftadaeth eu hunain. Gwnaeth yr ymdeimlad hwn o berchnogaeth hi'n haws i gymunedau ymgysylltu â'r gwaith a hyrwyddo'r cynefinoedd o'u cwmpas.

Rhwydweithio'n cryfhau effaith

Profodd rhannu gwybodaeth â phrosiectau LIFE ac eraill yn amhrisiadwy. Caniataodd ymweliadau, cyfnewidiadau a digwyddiadau ar y cyd i'r tîm ddysgu gan eraill tra hefyd yn rhannu eu profiadau eu hunain. Helpodd y llif syniadau dwyffordd hwn i ledaenu arfer da a chryfhau'r rhwydwaith ehangach o bobl sy'n gweithio ar adfer coedwigoedd glaw tymherus.

Gyda'i gilydd, mae'r gwersi hyn yn tynnu sylw at bwysigrwydd ymgysylltiad sydd wedi'i gynllunio'n dda, sydd ag adnoddau da ac sy'n hawdd mynd ato wrth adeiladu stiwardiaeth ecolegol a diwylliannol hirdymor.

Casgliad

Dangosodd Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE fod ymgysylltiad cryf yn ganolog i gadwraeth barhaol. Drwy gynnwys cymunedau, ysgolion, tirfeddianwyr a grwpiau lleol, adferodd y prosiect gynefinoedd bregus a helpodd i adeiladu rhwydwaith o warcheidwyr gwybodus a brwdfrydig a fydd yn parhau â'r gwaith ymhell ar ôl i'r prosiect ddod i ben. Mae buddsoddi yn eu cyfranogiad yn sicrhau bod etifeddiaethau ecolegol a diwylliannol yn parhau i gydfodoli, gan droi prosiect sydd â chyfyngiad amser yn amddiffyniad parhaol, sy'n cael ei yrru'n lleol.

1

[i] Adroddiad ar Gyflwr Coedwigoedd Glaw Cymru (2023) Ar gael yn: https://coedwigoeddglawceltaidd.cymru/adroddiad-ar-gyflwr-coedwigoedd-glaw-cymru (Wedi'i gyrchu: 13 Chwefror 2026).

[ii] Temperate rainforests: wet, wild, wonderful woodlands. (n.d.). Available at: https://www.plantlife.org.uk/wp-content/uploads/2023/06/Plantlife-Work-on-Temperate-Rainforest.pdf.

[iii] People's Trust for Endangered Species. (n.d.). Pine marten. [online] Available at: https://ptes.org/get-informed/facts-figures/pine-marten/.

[iv] Rspb.org.uk. (2025). Ailgysylltu tirwedd werthfawr. [ar-lein] Ar gael yn: https://www.rspb.org.uk/donate/reconnect-a-precious-welsh-landscape [Wedi'i gyrchu 13 Chwefror 2026].

[v] Coedwigfawrgeopark.org.uk. (2025). Coedwig Fawr | Geoparc Byd-eang UNESCO. [ar-lein] Ar gael yn: https://www.geoparcyfforestfawr.org.uk/deall/enwau-lleoedd/.

[vi] Coed Cadw (2023). Coed Felenrhyd a Llennyrch. Ar gael yn: https://www.woodlandtrust.org.uk/visiting-woods/woods/coed-felenrhyd-and-llennyrch (Wedi'i gyrchu: 13 Chwefror 2026).

[vii] Wikipedia Contributors (2026). Roman conquest of Anglesey. Wikipedia. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Roman_conquest_of_Anglesey (Accessed: 13 February 2026).

[viii] Watts, K., 2006. The legacy of woodland fragmentation. British Forest Landscapes. Forest Research. Available at: https://cdn.forestresearch.gov.uk/2022/02/qjf_legacy_of_fragmentation_may06.pdf (Accessed: 13 February 2026).

[ix] Wild (2020). Atlantic Rainforest Restoration | Wildlife Trusts Wales. [online] Wtwales.org. Available at: https://www.wtwales.org/atlantic-rainforest-restoration [Accessed 13 Feb. 2026].

[x] Brooks, S. P., Agarwal, P., & Green, J. (2022) 'A framework to guide storytelling as a knowledge translation intervention for health promoting behaviour change', Implementation Science Communications, 3(1), p. 35. Available at: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8962242/ (Accessed: 13 February 2026).

[xi] (2024). Government's principles of engagement. [online] GOV.UK. Available at: https://www.gov.uk/government/publications/community-engagement-principles/governments-principles-of-engagement [Accessed 13 Feb. 2026].

[xii] Fish, R.D., Austen, G.E., Bentley, J.W., Dallimer, M., Fisher, J.C., Irvine, K.N., Bentley, P.R., Maximilian Nawrath and Davies, Z.G. (2024). Language matters for biodiversity. BioScience/Bioscience, [online] 74(5), pp.333–339. doi:https://doi.org/10.1093/biosci/biae014.

[xiii] Suzuki, W.A., Feliú-Mójer, M.I., Hasson, U., Yehuda, R. and Zarate, J.M. (2018). Dialogues: The Science and Power of Storytelling. The Journal of Neuroscience, [online] 38(44), pp.9468–9470. doi:https://doi.org/10.1523/jneurosci.1942-18.2018.

[xiv] Fish, R.D., Austen, G.E., Bentley, J.W., Dallimer, M., Fisher, J.C., Irvine, K.N., Bentley, P.R., Maximilian Nawrath and Davies, Z.G. (2024). Language matters for biodiversity. BioScience/Bioscience, [online] 74(5), pp.333–339. doi:https://doi.org/10.1093/biosci/biae014.

[xv] Newing, H., Brittain, S., Buchadas, A., del Giorgio, O., Grasham, C.F., Ferritto, R., Garcia Marquez, J.R., Khanyari, M., König, B., Kulkarni, A., Murali, R., Qin, S., Rakowski, J., Winn, F. and Ghoddousi, A. (2024). 'Participatory' conservation research involving indigenous peoples and local communities: Fourteen principles for good practice. Biological Conservation, [online] 296, p.110708. doi:https://doi.org/10.1016/j.biocon.2024.110708.

[1] *Mae'r ddogfen hon yn cynnwys cynnwys a gynhyrchwyd gyda chefnogaeth offer AI. Mae'r holl wybodaeth wedi'i hadolygu, ei gwirio a'i chymeradwyo gan staff Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, sy'n parhau i fod yn gwbl atebol am ei chywirdeb a'i chyfanrwydd.*

COEDWIGOEDD GLAW CELTAIDD CYMRU
CELTIC RAINFORESTS WALES

Mae prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd Cymru wedi derbyn cyllid gan Raglen LIFE yr Undeb Ewropeaidd.